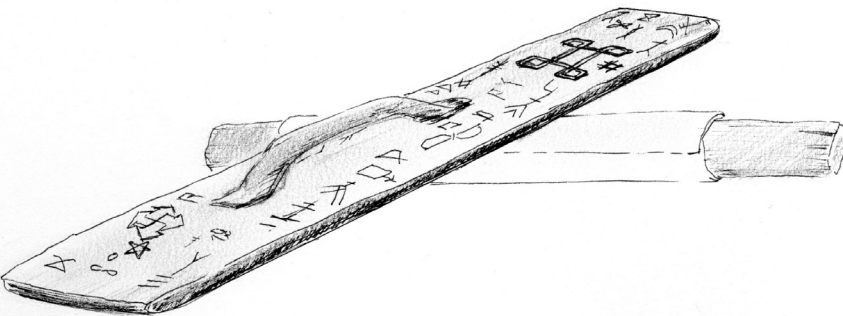

Valpurin "silityslauta"

Nykyisin pyykin silittäminen käy kätevästi sähköllä toimivalla silitysraudalla. Sitä ennen oli käytössä raskaita silitysrautoja, jotka kuumennettiin puuhellan päällä. Lakanat ja pyyheliinat saatiin sileiksi mankeloimalla. Mutta mennäänpä ajassa taaksepäin yli kaksisataa vuotta, jolloin ei ollut käytössä silitysrautoja ja mankeleita. Tosin silloin myös lakanat, tyynyliinat ja pöytäliinat olivat harvinaisia.

Rovaniemen pitäjän Marrasjärvelle perustettiin 1700-luvun jälkipuolella kolme taloa: Rauhala, Kallo ja Ollila. Ainakin kahdessa talossa oli jossakin vaiheessa Valpuri-niminen emäntä, ja myös useita tyttäriä kastettiin tämännimisiksi. Millä tavoin nämä Valpurit mahtoivat saada pyykkinsä sileiksi?

Valpuri oli juuri pessyt rannalla koko talven pyykit, ja alkukesän leuto tuuli oli ne kuivannut. Paksummat pitovaatteet Valpuri vei aitan orsille. Lasten vaatteet hän laskosti lapsuudenkodistaan samaansa arkuun. Päällimmäiseksi hän asetteli pellavaiset paidat, rohtimista tehdyt housut ja oman vaalearaitaisen hameensa sekä esiliinan. Niitä kaikkia tarvittaisiin, kun muutaman viikon päästä lähdetään heinäntekoon. Esiliinansa Valpuri oli saanut sileäksi käärimällä sen kosteana puisen tasapaksun kapulan päälle. Tätä rullaa hän oli liikutellut edestakaisin pöydän päällä kädensijallisen laudan kanssa. Ei aikaakaan, niin kankaan rypyt olivat oienneet.

Valpuri katsoi haikein mielin työssä käyttämäänsä kaulauslautaa ja siihen kaiverrettuja lukuisia merkkejä. Niistä erottui selvimmin hannunvaakuna. Nuolenkärkimäisistä osista koostuva tursaansydän pystyi taikavoimallaan estämään pahansuopaisten ihmisten aikeita. Myös tähteä muistuttava viisisoppinen suojausi kaikelta pahalta.

Kaulauslautaan oli ikuistettu kaksi vuosilukua. Toinen niistä oli Valpurin ja Antin kihlausvuosi 1782. Eivät he olleet silloin enää aivan nuoria, kun päätivät perheen perustamisesta. Alkuvuodet asuttiin Antin kotitalossa ennen kuin uskallettiin hankkia oma tila lähiseudulta. Kihlajaislahja oli kulkenut matkassa. Se oli saanut vuosien mittaan pintaansa uusia kuvioita, sillä monet olivat halunneet ikuistaa lautaan puukolla kaivertamalla oman talonsa puumerkin. Valpuri oli lainannut kaulauslautaansa myös naapuritalojen emännille, ja jossakin paikassa oli lautaan ilmestynyt luku 1805.

Valpurin kaulauslaudan pinnan koristavia kaiverruksia ja käytössä kiiltäväksi hioutunutta kädensi-jaa voi ihastella Rovaniemen kotiseutumuseon pirtissä. Kaulauslautaa käytettiin viimeiseksi Marrasjärven Ollilan talossa, josta se lahjoitettiin museoon 1965.